

gens N. Pedersen bekræfter i en større samlet fremstilling af partisystemet, at der er tale om voldsomme ændringer, men afviser, at der er baggrund for at tale om partiernes krise. Mobiliserings- og integrationsfunktionen er forandret i forhold til det gamle partisystem, men det er ikke brudt sammen, det har tilpasset sig. Mogens N. Pedersen, *The danish 'working multiparty system': Breakdown or adaptation? in: Daldler (ed.) Party systems in Denmark, Austria, Switzerland, The Netherlands and Belgium, Frances Pinter, London 1987. (Se også den anden større fremstilling af det danske partisystem: Gunnar Sjøblom The role of political parties in Denmark and Sweden, 1970-1984 in: Richard S. Katz (ed.) The future of party government, vol. 2, Walter de Gruyter, New York 1987.)*

Lars Bille, *Denmark: The oscilating party system in: West European Politics vol. 12 no. 4, 1989* giver en komprimeret fremstilling af det danske «vibrerende» systems særtræk. Set i forhold til etablerede partiteorier viser udviklingen efter 1973 dette: De små centrumspartiernes kompromissøgende rolle, muligheden for at bruge valgudskrivning til at overkomme fastlåste situationer, firsernes regeringers vilje til at blive siddende trods oppositionens faktiske flertal, stabiliteten i de to blokkes størrelse gennem perioden. Bille understreger partierne tilpasningsevne og de historiske traditioner for kompromis, samarbejde, partisammenhold og disciplin. Tilpasningsevne understreges også af Jan Sundberg, *Premisser for politisk mass-medlemskab: Partierne i Danmark i en nordisk jämførelse in: Politica nr. 3, 1989*. Den politiske fragmentering og den omfattende aktivitet i græsrodsbevægelserne har mindsket partiernes indflydelse og ledernes autoritet. Gennem beslutningen om partistøtte til partier og bevægelser, som ikke har sæde i Folketinget har partierne integreret disse i det politiske system. Måske er partimagten dermed blevet styrket?

Mogens N. Pedersen og Erik Damgård pointerer i polemisk form begge, at massepartierne krise ikke er partiernes krise og at de funktioner partisystemet udfører, også kan udføres af andre typer partier. «Der er masser af tegn på, at vores danske partisystem fungerer helt perfekt som et magt- og magtfordelingsinstrument.» (Mogens N. Pedersen) in: Jørgen Elklit (red.) *De politiske partier - nu og i fremtiden, Institut for statskundskab og Lintas, 1990*.

Partier er ikke bare partier. De er som Jacob

Buksti gør opmærksom på meget forskellige i deres struktur og de opgaver, de satser på at varetage. I *Partiapparaternes rolle og udvikling, Politica nr. 3 1989* trækker han med Socialdemokratiet som eksempel nogle af forskellene frem og fremhæver de forandringer, som f.eks. den parlamentariske situation i firserne har igangsat i selve organisationsapparatet, sekretariats- og stabsfunktioner, professionalisering af medarbejderne. Men nogle partier har meget små organisationer bag sig og består så at sige af folketingsgruppen - Buksti kalder dem parlamentspartier i modsætning til partiorganisationer. Og deres forhold til de nye vilkår er anderledes end de store folkelige partiers. I en analyse af partiernes valgkampagner har Lars Bille peget på en række fælles træk ved kampagnerne og organisationernes arbejde. Vigtigst er under de ustabile mindretalsregeringer, at partierne aldrig ved, hvornår der udskrives valg og at de mange mulige koalitions partnere har en modificerende virkning på valgkampagne. Lars Bille, *Election campaigning in Denmark, Forskningsrapport 1990/7, Institut for statskundskab, Københavns Universitet*.

Erik Damgård konkluderer i 1990 om parti-grupperne i Folketinget, at opsplitningen af det gamle partisystem og nye partityper giver nye betingelser, men at gruppernes funktion ikke er ændret. Folketinget er blevet styrket gennem institutionelle reformer og større vanskeligheder ved flertalsdannelser, vilkårene er ændrede, men folketingsgruppernes placering er stadig central og deres funktionsmåde og sammenhold usvækket Erik Damgård, *Parlamentarismens danske tilstande in: Erik Damgård (red.) Parlamentarisk forandring i Norden, Universitetsforlaget, Oslo 1990*. Den meget omtalte krise for partierne er således ikke at finde i folketingsgruppernes funktion, men i partierne andre funktioner. Om dette skriver Mogens N. Pedersen. *En kortfattet oversigt over det danske partisystems udvikling in: Politica 1989 s. 265 ff.* Lars Bille tager tråden op i *Demokrati og partier, Forskningsrapport 1993/1 Institut for statskundskab, Københavns Univeristet*. Det centrale punkt er, at partierne som folkelige organisationer konkurrerer om indflydelsen med andre interesseorganisationer. Partiernes forfald, jf. nedenfor betyder, at andre organisationer løber med indflydelsen og vælgernes bevågenhed uden samtidig at varetage de brede mobiliserende og socialiserende funktioner, som partierne havde. Hermed svækkes måske